

DEN STUNDESLOSE

AF LUDVIG HOLBERG
BEARBEJDET AF THOR BJØRN KREBS

UNDERVISNINGSMATERIALE MÅLGRUPPE
9. - 10. KLASSE og ungdomsuddannelser 2022/2023

OT
ODENSE
TEATER

1 INDHOLDS- FORTEGNELSE

1	Indholdsfortegnelse	2
2	Materialevejledning	3
3	Om den stundesløse på Odense Teater	4
3.1	Den stundesløse	5
3.2	Slap nu af menneske!	6
3.3	Holberg og Haute Couture	8
3.4	Thor Bjørn Krebs	13
4	Ludvig Holberg	16
5	Klassicisten	18
5.1	Den Stundesløse i et old-fagligt perspektiv	19
6	Forløb i dansk	21
6.1	Holberg	22
6.2	Analyse af stykket	23
6.3	Andre Holbergtekster	25
6.4	Opgaver	26
6.5	Skriv en anmeldelse	27
7	Uddrag af manus	29
8	Skoler og ungdomsuddannelser i Odense Teater	38

2

MATERIALE VEJLEDNING

Dette undervisningsmateriale indeholder opgaver og øvelser, som kan bruges både før og efter, at I har set Den stundesløse.

Materialet består af baggrundstekst om Ludvig Holberg, interview med dramatiker Thor Bjørn Krebs som har bearbejdet denne version af Holbergs stykke, interview med instruktør og scenograf med mere.

Der er desuden uddrag af Holbergs originale version og tilsvarende uddrag fra Thor Bjørn Krebs' udgave til brug for sammenlign og analyse.

Der er et forløb som er tilrettelagt til dansk i gymnasiet som kommer omkring både at læse dramatik, læse Holberg, forjholde sig til modernisering af klassiske tekster og scenografiske overvejelser.

Forløbet er tilrettelagt sådan at man kan håndplukke i spørgsmål og emner også som lærer i

udskolingen.

Der er ydermere et forløb tilrettelagt med oldfagligt perspektiv. Hvordan kan man se på Holbergs komeider og deres inspiration fra græske og romerske komedier. Herunder hvilke fortælletricks går igen og hvilke karaktertyper kan genkendes. Dette forløb kan udmærket inspirere til forløb i både dansk og drama med mere.

Se også Odense Teaters generelle inspirationsmateriale til udskoling og ungdomsuddannelser på <https://www.odenseteater.dk/footer/skoler/undervisningsmateriale/>

God fornøjelse DEN STUNDESLØSE!

PRAKTISK INFORMATION OM DEN STUNDESLØSE

2. FEB. - 11. MAR. / Skolepris aften mandag, tirsdag og onsdag / Skoleforestilling dag 1. og 20. februar kl. 12.00

SPILLESTED / Odense Teater, Store Scene, Jernbanegade 21, 5000 Odense C

MÅLGRUPPE / 9. – 10. klasse og ungdomsuddannelser

FAG / dansk, drama, oldtidskundskab

VARIGHED / Oplyses kort før premieren

BILLETPRIS / AFTEN MAN. - ONS.
80 kr. pr elev, 40 kr. pr lærer

BILLETPRIS / SKOLEFORESTILLING
70 kr. pr. elev, 40 kr. pr. lærer

SPØRGSMÅL / om forestillingen eller undervisningsmaterialet skolekoordinator Line Hede Simonsen line@odenseteater.dk / tlf. 29 34 33 39.

BESTIL SKOLEBILLETTER / på www.odenseteater.dk/skoler/ ved at udfylde en formular. Har du brug for hjælp kan du kontakte os på skole@odenseteater.dk eller på telefon 66 12 00 52

3

OM DEN STUNDESLØSE PÅ ODENSE TEATER

Instruktion

/ KAMILLA BACH MORTENSEN

Manuskript

/ LUDVIG HOLBERG

Bearbejdet

/ THOR BJØRN KREBS

Scenografi og kostumedesign

/ JOHANNE EGGERT

Lysdesign

/ SIMON HOLMGREEN

Lyddesign

/ KIM MALMOSE

Medvirkende

/ KRISTOFFER HELMUTH / Peder Eriksen

/ BENJAMIN KITTER / Vielgshrei, den stundesløse

MALENE MELSEN / Magdalone/Anne

/ KLAUS T. SØNDERGAARD / Erik Madsen/Bogholder/Bonde

/ CLAUD RIIS ØSTERGAARD / Oldfux

/ LAURA SKJOLDBORG / Leonora

/ ANDERS SKOV MADSEN / Leander

/ HELENE HASSERIIS HOLTEN* / Lars D., skriver/Notarius

/ LUKAS LYKKE* / Christoffer, skriver/Notarius' hjælper, Skrædder

/ FRANK THIEL / Barber/Christen, skriver / Leonard, Vielgeschreis bror

/ CHRISTINE GJERULFF / Pernille, Vielgeschreis tjenestepige

/ * 3. års studerende Dan Danske Scenekunstskole - skuespiluddannelsen Odense

3.1 / KOMEDIE AF LUDVIG HOLBERG

DEN STUNDESLØSE

LUDVIG HOLBERGS TIDLØSE KOMEDIE OM KÆRLIGHED OG INDBILDT TRAVLHED

Vi kigger mere på skærmen end på hinanden, mens møder og aftaler hober sig op. Ja, vi er efterhånden så stressede, at vi slet ikke har tid til at have travlt. Vi skal nå så meget, at det føles, som om vi ingenting når.

Lyder det bekendt? Bare rolig – det er slet ikke noget nyt. Bare spørg hr. Vielgeschrei.

Han løber forvildet fra det ene til det andet. Han er en hvirvelvind af indbildt effektivitet, der gør både sig selv og omgivelserne rundtossede. Til gengæld glemmer Vielgeschrei det vigtigste – sin familie.

Vielgeschreis teenagedatter, Leonora, er blevet hovedkulds forelsket i den unge Leander, men han kan ikke bede om Leonoras hånd, fordi Vielgeschrei har alt for travlt. Blandt andet med at love Leonora væk til sin bogholders søn.

Men husets gæve tjenerinde, Pernille, er både snu og handlekraftig, og snart lægger hun en snedig plan, der får kærlighedsintrigerne til at tage fart. Da storsvindleren Oldfux pludselig dukker op, er forvirringen total, og snart udnytter alle skruppelløst den fortravlede Vielgeschreis dårlige hukommelse.

Den stundesløse er Holbergs vanvittige travlheds-komedie fra 1726 om forviklinger, forelskelser og om at have alt for travlt med ingenting.

3.2 / INTERVIEW MED INSTRUKTØR KAMILLA BACH MORTENSEN

SLAP NU AF MENNESKE!

INSTRUKTØR KAMILLA BACH MORTENSEN KAN GENKENDE MEGET I HOLBERGS DEN STUNDESLØSE, SOM DRAMATIKER THOR BJØRN KREBS NÆNSOMT HAR MODERNISERET, SÅ DEN TALER IND I NUTIDENS SPROG OG BEGREBER.

- Vi har overvejet at gøre historien mere nutidig med iPads og mobiler, men det virkede unødvendigt og stovepladeagtigt. Holbergs situationer er genkendelige nok i dag, også selvom det er 300 år siden, de er skrevet. Historien foregår dog i en ikke nærmere defineret tid, hvor skrivere, tjenestefolk og arrangerede ægteskaber virker som en naturlig ting.

EN BALANCEGANG

I arbejdet med Den stundesløse har Kamilla Bach Mortensen reflekteret over hvad sjovt teater egentlig er og selvfølgelig også hvad det er der gør Holbergs komedie sjov.

-Der er mange veje at gå med det her materiale. Skal man farcevejen, eller skal man gå med den danske humor og revytradition? Eller skal vi gå efter komikken i situationerne og forviklingerne mellem karaktererne? Hvor sjov skal en komedie egentlig være? Skal vi grine hele tiden? Kan man så stadig lytte til historien? Det er en balancegang synes hun og fortsætter:

- Jeg synes ikke, at man behøver at ligge og rulle rundt i konstant latterkrampe, når man ser en Holberg-forestilling. Der skal også være plads til Holbergs gode pointer og komediekarakterer. Jeg vil gerne høre mere om personerne og det de baksers med. Jeg kan bedst lide, at grinene får lov til at komme af sig selv, fordi publikum genkender noget i komedien. Som publikum får vi virkelig øje på komikken og absurditeterne fordi det genkendelige er forstørret til det helt vanvittige i en komedie.

NY OVERSÆTTELSE

Thor Bjørn Krebs' oversættelse bringer Holbergs

humor frem. Han har beholdt det holbergske islæt og holdt sig til at gøre dialogen letflydende og forståelig.

- Han har dog beholdt nogle af de gammeldags ord som Lurifax, taskenspiller, stratenrøver og fusementast og det synes jeg er sjovt. Der er også ord i komedien, som personerne bruger for at føle sig vigtigere og finere, og som måske er lidt svære at forstå, men det er de også for personerne selv, så det synes jeg er en del af det sjove.

TID TIL HVAD?

Selvom Den stundesløse foregår i en fjern fortid, er der alligevel mange paralleller til vores moderne fortravlede liv. Kamilla Bach Mortensen fortæller:

- Hovedpersonen Vielgeschrei går rundt og er så fyldt af sig selv og sin egen travlhed, at han ikke lytter til nogen omkring sig. Det kender vi godt fra os selv, tænker jeg: At man slet ikke hører, hvad folk siger, fordi man tænker på alt det, som man selv skal nå. Det er jo ikke af ond vilje, men fordi ens egen travlhed kan fylde så meget, at man mister forholdet til nuet eller virkeligheden. Når man er fortravlet, mister man proportionssansen og begynder at gå amok over detaljer i stedet for at holde fokus på det bredere perspektiv. Vielgeschrei har travlt med alt undtagen det aller-vigtigste. Jeg havde fødselsdag for nylig og gik i følelsesmæssig stresspanik over at have vildt travlt, fordi jeg skulle svare på alle mine fødselsdagshilsner på Facebook og så blev jeg faktisk opfarende i forhold til mine nærmeste, fordi jeg syntes jeg havde så utroligt meget jeg skulle nå. Det er jo bare til at grine af bagefter.

Vielgeschrei føler, at han er så vigtig, at intet fungerer uden ham. På den ene side føles det rart at være vigtig og på den anden side er det udmattende. Som han siger i stykket: "Jamen hvad skal jeg gøre? Jeg må hænge mig selv. Men jeg har jo ikke en ledig stund til at hænge mig selv." Det jo helt tragisk og for mig alligevel en genkendelig følelse,

siger hun og fortsætter:

- Vi lever i en tid, hvor vi hele tiden får en masse input og hvor der er utrolig meget vi skal forholde os til. Det at have travlt får på måde en til at føle sig vigtig, travlheden er jo også forbundet med at andre har brug for en. Men det kan altså virkelig kamme over. Det føles vigtigt at minde os om, at når proportionssansen forsvinder, er vi selv herrer over, hvordan vi reagerer. Huske os på at vi ikke er de eneste, der får verden til at dreje rundt. Det er godt at træde tilbage og give plads til andre. Andre mennesker har også en vilje eller et behov, man skal give plads og lytte til.

OMVERDENEN SOM GIDSEL

Vielgeschrei er lidt af en tyrann når han beskæftiger en hel husstand med alverdens ligegyldigheder, som for eksempel at renskrive kopien af forrige uges indkøbsliste. Det er helt meningsløst, men for Vielgeschrei er det yderst vigtigt. Hans pseudo-stress gør ham opfarende og egoistisk. Ingen udretter noget meningsfuldt eller får lov til at gøre deres arbejde ordentligt og allerværst forhindrer han sin husholderske og datter i at blive gift. Derfor må der gøres noget. Når hovedpersonen eller herren ikke kan handle, så må andre gøre det, så tingene kan falde på plads. Og heldigvis tager hans husholderske Pernille sagen i egen hånd og får styr på de rigtige proportioner og pardannelser.

TAG LIGE AT SLAPPE AF!

Der er dem, der synes at Holberg er for moralsk. Men for Kamilla Bach Mortensen er moralen i Den stundesløse ganske befriende:

- Holberg vil gerne mane til besindighed. Det kan jeg egentlig rigtig godt lide. Moralens til publikum er noget i retning af: Tag lige og slappe lidt af! Tag dig en middagslur eller gå ud og spis en middag med dine venner. Det skal nok ordne sig, jorden drejer rundt uden din indblanding.

3.3 / SCENOGRAFI OG KOSTUMER TIL DEN STUNDESLØSE

HOLBERG OG HAUTE COUTURE

DET ER SCENOGRAF JOHANNE EGGERT SOM HAR SKABT SCENOGRAFI OG KOSTUMER TIL DEN STUNDESLØSE. SCENOGRAFIEN HAR BÅDE REMINISCENSER AF ET HJEMMEKONTOR OG ET HURLUMHEJHUS.

SCENERUMMET

Johanne Eggert fortæller:

-Scenerummet skal både fortælle noget om den stemning, der hersker i Vielgeschreis hjem og så skal det skabe rum for de entreer og sortier, der ligger i manuskriptet. Vi befinder os i Vielgeschreis hjem i hans hjemmekontor Holbergstyle. Kontoret og alle Vielgeschreis papirer har mere eller mindre overtaget hele huset. Lidtpå samme måde som Vielgeschreis følelse af at være enormt vigtig og have enormt travlt, har lagt sig som en dyne over hele huset.

Udover et hjemmekontor a la Holberg er et andet nøgleord et hurlumhejhus fortæller Johanne Eggert:

- Der er skæve paneler og skæve vinduessprosser og masser af trapper og døre. Det er alt sammen med til at forstærke komikken i de forskellige scener. Det er jo sådan set den allervigtigste funktion, som en scenografi til en komedie skal opfylde. Der skal være sådan en fornemmelse af myretue-travlhed i denne forestilling så derfor er døre og trapper nyttige.

Manuskriptet giver nogle helt faste scenografopgaver til rummet:

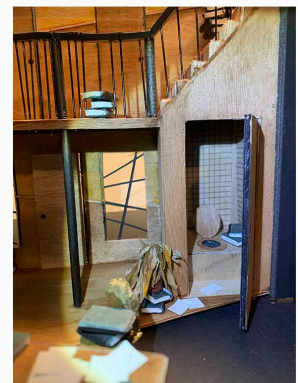
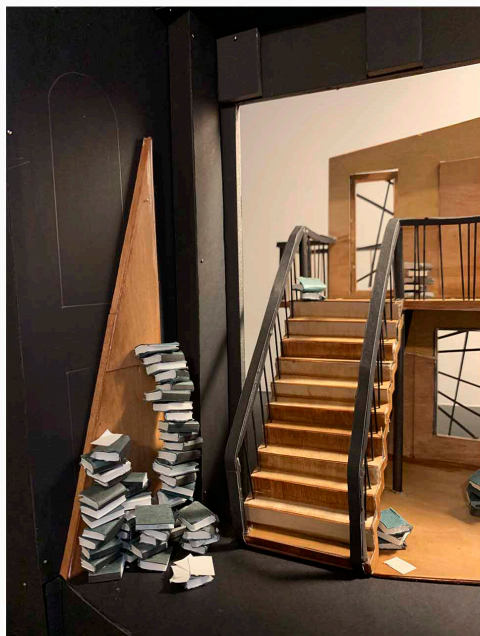
- Der er nogle ting som skal være der: En hoveddør som Vielgeschrei lukker alle sine gæster ind ad. Der er også en scene, hvor Vielgeschrei befinder sig på et toilet, så sådan et skal vi også bruge. Vielgeschrei sender sine folk og familie videre til diverse værelser og tilstødende stuer. Så de rum skal i hvert fald eksistere mentalt. Blandt andet derfor er der mange døre.

Rummet afspejler også Vielgeschreis følelse af at meget vigtig i alt hvad der foregår:

- Vielgeschrei har denne her følelse af at være meget vigtig og derfor også meget travl. Han føler, han skal holde styr på det hele, ellers falder alt fra hinanden. Han sørger for, at der lister og opgørelser over alt, og at de lister hele tiden bliver tjekket og opdateret. Derfor har han et hav af papirer og ringbind og der er stabler på hans bord og i kontorets hjørner. Der er sådan en stemning af at det kun er ham selv, der rigtig kan finde rundt i det. Som en lille kommentar til at han er en mand, der har fokus på sine lister, og ikke passer på dem, som han skal passe på, så har han fået en potteplante, som er ved at visne. Jeg håber også, at det lykkes at lave 4 eller 5 steder i scenografien, som bliver ved med at gå i stykker og irritere Vielgeschrei og hans ordenssans.

Forestillingen er ikke flyttet til en moderne tid, men den er heller ikke historisk korrekt, slutter Johanne Eggert:

-Vi har placeret historien i sådan en fantasi-Holberg tid med små hints til nutiden. Det ses nok mest i kostumerne men for eksempel har Vielgeschreis tre skrivere en kontorstol med hjul. Det giver dem nogle flere muligheder for at lave noget sjovt fysisk.

Billederne af modellen til scenografien er venligst udlånt af scenograf Johanne Eggert.

KOSTUMERNE

På de følgende sider kan du se nogle af scenograf Johanne Eggert's kostumetegninger. Hun fortæller nærmere:

-Jeg synes tit, at kostumer til Holbergstykker bliver meget gakkede. Jeg har nogle gange svært ved at identificere mig med meget gakkede karakterer. Et af dogmerne for denne forestilling er, at vi gerne må komme til at grine lidt af os selv. Vi har derfor holdt fast i en form for Holberg stil, men med en tydelig person bag. De er også arketyper, men det er noget, som skuespillerne skal spille.

Der er mange forviklinger og forklædninger i en historie som Den stundesløse og det skal både virke troværdigt og gennemskueligt på en gang:

-En person som Oldfuchs skal prøve at snyde Vielgeschrei til at tro, at han er alle mulige forskellige personer. Det skal være sådan at publikum både kan se, at det er Oldfuchs, der spiller dem alle sammen, mens det samtidig skal være sandsynligt, at Vielgeschrei hopper på hans udklædninger.

Skuespillerne må også godt tage sig lækkert ud synes Johanne Eggert:

-Skuespillerne må være lidt lækre. Vi skal tro på, at Leonora og Leander forelsker sig i hinanden. Oldfuchs er blevet en lidt sejere type, selvom han jo også er en spasmager.

Vielgeschrei er nok den som er allermest Holbergtro i sit kostume, hos ham ligger der nok mere noget identifikation i, at det ikke altid lykkes for ham at holde helt på formerne, selvom han forsøger. Der er lige noget morgenhår, der driller og den slags.

Der er ligesom to spor man kan lede lidt efter i kostumerne slutter Johanne Eggert:

-Dels er det Holberg a la haute couture. Sådan nogle kostumer der er lidt over the top for meget i deres Holberghed. Og så er der også alle hilsnerne til nutiden: En T-shirt med tryk foran, et par sneakers og så er der en karakter som Pernille, Vielgeschreis tjenestepige, som har fået sådan et lidt mere personal assistant look, med et par bukser inde under sit store skørt.

Magdalone er nok den der er allermest Holberg agtig, men så har vi givet hende sådan et tørklæde, der er syet af en gulvklud og hun har fået helt lilla hår. Det er blevet en dejlig blanding af noget der ser ud som vi synes Holbergs stykker skal se ud, og så med fuld hammer på haute couture looket samtidig med at der er en masse hilsner til nutiden.

MAGDALONE - DAGTØJ/UNIFORM - MELENE MELSEN I

MAGDALONE - SKJURT TIL SEXY BESØG. II

Kostumetegningerne er venligst udlånt af scenograf
Johanne Eggert.

3.4 / HOLBERG MED ET NUTIDIGT TVIST

THOR BJØRN KREBS

THOR BJØRN KREBS HAR BEARBEJDET LUDVIG HOLBERGS DEN STUNDESLØSE, HAN KALDER DET SELV EN OVERSÆTTELSE AF HOLBERG.

- Jeg kunne også have moderniseret Den stundesløse og gjort det til en historie om en firma-ejer på strandvejen, men jeg syntes, at det mest inspirerende var at fremkalde alt det, som Holberg var god til, så vi bedre kunne aflæse det i dag. I mit arbejde med stykket slog jeg alle de ord og begreber op, som jeg ikke kunne forstå og så gik jeg med på Holbergs jokes og oversatte dem til et dansk, som vi umiddelbart kan forstå.

Thor Bjørn Krebs var ikke den store Holbergeks-pert, da han fik opgaven med at nyfortolke Den stundesløse.

- Jeg havde set Holbergstykker nogle gange, og jeg følte, at der blev gjort mange krumspring for at gøre Holberg sjov. Men da jeg dykkede ned i arbejdet, gik det op for mig, hvor meget humor der var i stoffet allerede. Holberg har virkelig talent for at skabe komiske situationer. Han er en sproglig ekvilibrist og der er nogle fantastiske enetaler i den stundesløse, som leder tankerne hen på

Yvonne og Egons lange tirader i Olsenbanden, der er både skrappe damer og mænd, der tror, de har en plan hos Holberg.

Holberg var den første dramatiker, der skrev stykker på dansk. Han er på mange måder dansk teaters faderskikkelse og en slags dansk nationalforfatter.

- Jeg synes, Holberg har spottet et eller andet urdansk i vores kultur og vores selvpfattelse: Vi er et lille land med en drøm om storhed. Vi har en idé om Danmark som et vigtigt og indflydelsesrigt land, men samtidig er vi smerteligt bevidste om, hvor små og ubetydelige vi er. Det slår mig nogle gange, hvor lidt der skal til for at tænde vores nationale storhedsvanvid: Når vi har succes i fodbold eller håndbold eller når Jonas Vingegaard vinder Tour de France, så går vi fuldstændig amok i sådan en stolte af at være dansker rus. Samtidig skal man helst ikke komme for godt i gang og blive for selvfyldt. Så vi er lidt modsætningsfyldte på det punkt. En blanding af storhedsvanvid, jantelov og mindreværds-komplekser som jeg synes, at man kan genkende i mange humoristiske danske fortællinger. På den måde går der en lige linje fra Holberg til Olsen banden og Matador.

Holberg gjorde både grin med de fine på de bone-
de gulve, der er fuld af sig selv, og den jævne mand
med en urokkelig snusfornuft og tro på, at han
altid ved bedst. Den spændvidde er nok også en
af forklaringerne på hans succes, og så genken-
der vi stadig mange af de situationer, typer og
menneskelige svagheder som han effektivt giver
dramatisk liv.

- man siger at dramaet viser menneskets storhed
og komedien viser menneskets svagheder. I Den
stundesløse er det den fortravlede type Holberg
spanker. Hovedpersonen Vielgeschrei glemmer
hvad livet egentlig handler om og hvem det er
vigtigst han tager sig af. Han bliver stresset af alt
muligt ligegyldigt og glemmer helt at være men-
neske og kommer til at gå op i de helt forkerte ting.
I en tid med galopperende FOMO er det skræm-
mende relevant.

Den stundesløse er og bliver dog først og frem-
mest en chance for at få grinet godt igennem,
synes Thor Bjørn Krebs:

- En forestilling som den stundesløse er virkelig en
chance for at komme ind på teatret og bare have
det rigtig sjovt, grine lidt af sig selv og opleve tea-
tret i al sit vælde med Store Scene, flotte kostumer
og plyssæder.

Om Thor Bjørn Krebs

Manuskriptforfatter, dramatiker, skuespiller.
Krebs debuterede som dramatiker og teater-
instruktør i 2000 med 'Kunsten at vedligeholde
en far', som blev nomineret til en Reumert for
bedste manuskript. Han har siden modtaget to
Robert-nomineringer for bedste manuskript for
teaterstykkerne 'Europamestre' og 'Om Tom-
my', som han også instruerede. Førstnævnte blev
efterfølgende til tv-serien af samme navn (2013),
som Krebs skrev manuskript til og medvirkede i.
Han har siden skrevet pilotafsnittet til tv-serien
'Mercur' (2017), mens han har været hovedforfat-
ter på 'Friheden' (2018). Udover Den stundesløse
har han også bearbejdet Holbergs Niels Klim og
Den politiske kandestøber.

Nej, det er sandt. Men madame Kirsten Giftekniv har tilbudt mig adskillige gange for en diskretion at skaffe mig en brav mand, men jeg har altid biet på herrens nåde.

Læu |

Pernille

Hun må da ret bryde en gang overtværs, jomfru, og tage herren med en trumf når hun engang finder ham ledig.

Magdelone

Når finder man ham ledig, Pernille? Ak, ak! Om en kunne komme noget til i det samme – thi vi er alle mennesker – så havde han det på sin samvittighed. Ak, ak! Den forbandede geskæftighed. Men hvoraf kan det komme at visse mennesker er så stundesløse?

Pernille

Jeg kan ikke vide, jomfru. Jeg mener at ligesom de som er født på en julenat, ser altid spøgels, de som er født i regnvej, græder altid, så bilder jeg mig ind at slige stundesløse og arbejdsomme folk som herren må være gjort i en skriverstue eller født på en postdag.

Forretninger

gøremål (noget at forrette).

Gifte-Kniif

en person, der mod betaling formidler kontakt mellem giftelystne enlige.

Discretion

dusør, salær.

biet

ventet.

bryde ... over tvært

tage en rask beslutning og skride til handling.

tage ... med en Trompf

overrumple ('Trompf' er en alternativ stavemåde for 'Trumf').

komme noget til

blive forført (og evt. besvangret).

Postdag

dag, hvorpå post afgik eller ankom på steder uden daglig postforbindelse, ofte under stor ståhej; en dag med særlig (administrativ) travlhed.

PERNILLE

Vi kan jo ikke selv fri, jomfru. Jeg ville ønske, at det var moden, så ville jeg da heller ikke gå så længe som jeg gør.

MAGDELONE

Nej det er sandt. Men Kirsten Giftekniv har tilbudt mig adskillige gange at skaffe mig en brav mand, mod en findeløn.

PERNILLE

Hvor meget vil du give?

MAGDELONE

50 Rigsdaler.

Pernille ser måske en mulighed.

PERNILLE

For en mand til dig?

MAGDELONE

Men jeg har altid ventet på Herrens nåde.

Jeg er snart fyrretyve år!

PERNILLE

... snart.

Når du ser, at han har et ledigt øjeblik, så siger du NU! Du lovede!

MAGDELONE

Men hvornår fanger man ham i et ledigt øjeblik, Pernille?! Ach! Ach! Men hvis man kunne fange ham - binde ham fast - og få noget i samme omgang...

PERNILLE

"Få noget"?

MAGDELONE

Vi er jo alle mennesker.

PERNILLE

..Med ham?

MAGDELONE

Så havde han det på sin samvittighed. Ak! Ak!

PERNILLE

En stundesløs ser ikke hvad der står lige foran ham.

MAGDELONE

Den forbandede geskæftighed. Hvoraf kan det komme, at nogle er så stundesløse?

PERNILLE

Dem der er født en julenat, de ser altid nisser.

Dem der er født i regnvej, de græder altid. Og

geskæftige folk som Herren, må være født i myldretiden.

Se Holbergs originale manuskripter med ordforklaringer her:

<http://holbergsskrifter.dk/holberg-public/view?docId=adm/main.xml&lang.set=dk>

4 / DANSK TEATERS GRAND OLD MAN

LUDVIG HOLBERG

LUDVIG HOLBERG (1684 - 1754)

Ludvig Holberg blev født i Bergen, Norge som på den tid var en del af Danmark og derfor var skriftsproget dansk. Han flyttede til København som 17-årig for at studere. Allerede to år senere, i 1704, aflagde han filosofisk og teologisk eksamen ved Københavns Universitet. Sideløbende med disse studier læste han på egen hånd jura, sprog og historie.

Holberg opholdt sig fra 1706-08 i Oxford.

Her fik han øjnene op for den moderne videnskab og vendte hjem med fornyet inspiration. Hans første bog blev udgivet i 1711. Værket var den første dansksprogede verdenshistorie.

Fra 1717 og frem til sin død bestred Holberg flere forskellige professorater og var i en kort periode også rektor for universitetet,

Sideløbende med sin universitetskarriere og sit arbejde som forfatter til en bred vifte af værker indenfor snart sagt alverdens områder, erhvervede han sig jord og godser, investerede sine penge og udgav bøger. Og ikke mindst skrev han teaterstykker. Den poetiske raptus kalder man perioden fra 1720 til 1726 hvor han skrev de fleste af sine komedier.

Holberg testamenterede sine godser til Sorø Akademi og ligger begravet i Klosterkirken i Sorø.

Holbergs komedier

Holberg skrev i alt 33 komedier, som ofte er skrevet over samme genreskabelon.

I lille Grønnegade åbnede det første teater i 1722 med opførelsen af det første dansksprogede skuespil, nemlig Molières *L'avare*. To dage senere opførtes den første Holbergkomedie, *Den Politiske Kandestøber*. Den franske direktør Montagui ønskede at spille et repertoire med danske skuespil. Det krævede skuespiltekster på dansk og her blev Holberg en nøgleperson. I årene 1722-26 skrev han

således en række af sine berømte komedier til det nyetablerede teater, blandt disse komedier var *Den Politiske Kandestøber*, *Jean de France*, *Jeppe på Bjerget* og *Den vægelsindede* – alle komedier, som er blevet opført flittigt på diverse scener lige siden.

Holbergs komedier er både sjove og har et positivt moralsk budskab, der på ingen måde er forsøgt skjult. Dette budskab er typisk placeret hos en person, der ikke er synlig i handlingen, fordi han eller hun hverken er part i konflikten eller tager parti, men kommer frem i slutscenen og formulerer komediens morale med en autoritet, der er ubestridelig. I modsætning til den moderate moralist er komediens hovedperson en antihelt, der ofte lider af tidstypisk mani, som forvrænger hans verdenssyn. Manien er altid skildret overdrevent, og komediens intrige handler om at få pillet antihelten ned fra sin selvbestaltede piedestal.

Holberg hylder alt, der er moderat og fornuftsbetonet. En del af hans moraler er måske forældede i dag, men de giver et billede af Holbergs tid og af ham selv. Hvis man læser Holbergs komedier, vil man opleve, at en del af personerne går igen i flere af værkerne. Man møder de samme personer igen og igen i forskellige komiske situationer, og man opdager også Holbergs spændvidde. Han får berørt et utal af livets aspekter – fra komiske små situationer, alle kender, til de helt store spørgsmål om kærlighed, rettigheder og livssyn. Holberg var inspireret af den antikke komedie, af Molières franske karakterkomedie og af den italienske maskekomedie, oprindeligt inspireret af *commedia dell'arte*. Komedierne er klassicistisk opbyggede med moralske epiloger, der matcher enevældens verdensbillede. Men samtidig brugte Holberg ironien og de gryende oplysnings-tanker til at tage livtag på satiren og dermed presse nogle nye erkendelser frem i det danske enevældesamfund, som ikke bare var det nye versus det gamle, men viste paradokser og komplek-

se problemtyper frem i et format, der kunne tåle offentlig fremførelse.

HOLBERGS KARAKTERER

Ligesom i den antikke komedie, Molières karakterkomedie og commedia dell'arte er Holbergs komedier hierarkisk opbygget. Hans persongalleri er også stærkt inspireret af førnævnte med en klassisk inddeling i fire kategorier:

1. De voksne (gamle), som ofte hedder Jeronimus og Magdelone
2. De unge, som tit hedder Leander og Leonora
3. En gruppe, der gerne vil være finere, end de er: Herman von Bremen (Den politiske kandestøber), Don Ranudo, Vielgeschrei (Den Stundesløse), Jean de France, Erasmus Montanus m.fl.
4. Tjenerne, hvor de vigtigste ofte hedder Henrik og Pernille. De er snusfornuftige, nede på jorden og snedige nok til at løbe om hjørner med deres herskaber

Kilder:

skolemateriale til Folketeatrets forestilling Den poetiske raptus i forbindelse med fejringen af 300 året for dansk teater.

Statsborger, intellektuel og dramatiker - en introduktion til Ludvig Holbergs forfatterskab
Af Jens Kr. Andersen, udgivet på Multivers

Af Brian Bo Jensen

5/

KLASSICISTEN

Da nationalstaterne opstod som følge af nationalfølelsens opblomstring i 1800-tallet, voksede nationalsprogenes indflydelse og betydning også, og latin forsvandt gradvist som universitets- og videnskabsprog. 100 år tidligere skrev Ludvig Holberg (1684-1754) på latin (hvilket sikrede Nicolai Klimii iter subterraneum/Niels Klims underjordiske Rejse fra 1741 sin store, internationale anerkendelse og udbredelse), og fra 1720 var han professor i latin. Selvom han i de i alt 34 komedier, han skrev i sin "poetiske raptus", nok primært var inspireret af Molière, kunne Holberg sine klassikere - indbefattet den antikke, romerske komedie.

Romerne fik - som så meget andet - komedien fra grækerne, og komedien er den ældste litterære genre, romerne tog til sig. Ordet komedie (gr.: komoidia) betyder 'festoptogssang', og komedien var fra 487-486 f. Kr. en del af dramakonkurrencen, der blev afholdt til ære for guden Dionysos i marts i Athen. Af de komedier fra det 5. årh. f. Kr. er kun bevaret værker af digteren Aristofanes (ca. 450-385 f. Kr.), og de er kendt som den gamle komedie, for allerede i den græsk dominerede oldtid udviklede genren sig: I takt med at den hidtil dominerende statsdannelse polis ('bystat', der i Athen endog havde form af et demokrati) blev afløst af større kongeriger med én centralmagt, flyttede fokus sig fra politisk satire til intriger og overraskende forvekslinger i oikos ('det private hjem').

Digteren Menander (ca. 344-292 f. Kr.) er den væsentligste eksponent for denne nye komedie, der udspiller sig i den borgerlige privatsfære, selvom vi af hans omtrent 100 komedier kun har bevaret én (Den bidske bonde, fundet så sent som i 1950'erne), men det er hos ham, vi finder det greb om genren, som vi - gennem de romerske komediedigtere Titus Maccius Plautus (ca. 254-184 f. Kr.) og Publius Terentius Afer (ca. 184-159 f. Kr.), på dansk kaldet Terents - genkender. Det gør vi bl.a. fordi Holberg har overtaget formen: Den unge, forelskede mand

kan ikke få den pige, han har kastet sin kærlighed på, fordi den gamle, konservative far forhindrer det, men v.h.a. en intrige - oftest iværksat af en snedig tjener (hos romerne en slave) - lykkes det alligevel de to unge at få hinanden, enten fordi faren viser sig i sin ungdom at have opført sig nøjagtig så egensindigt som sønnen, fordi pigen i virkeligheden er den forbyttede eller forsvundne datter af den mand, faren i forvejen har udset som svigerfar for sin søn, eller fordi faren lider under tåbelig, ufornuftig tvangstanke, som han skal gøres fri af. Det sidste gør sig gældende i Holbergs Den Stundesløse.

Af Brian Bo Jensen

5.1/

DEN STUNDESLØSE I ET OLD-FAGLIGT PERSPEKTIV

Holberg er som nævnt inspireret af antikke, romerske komedier, men også af den franske komediedigter Molière (1622-1673) - navnlig i karakterkomedierne, hvortil *Den Stundesløse* hører. Alle Holbergs karakterer er imidlertid snarere typer end psykologisk runde, nuancerede og for et nutidigt publikum genkendelige figurer, men det åbner stadig en mulighed for at sammenligne - perspektivere - karaktererne/typerne i antikke komedier med Holbergs. Dertil kommer selve genren, i hvis udvikling fra antikken til i dag Holberg skriver sig ind med sine komedier, og som man kan undersøge diakront. Der er derfor flere muligheder for at inddrage Holberg og specifikt *Den Stundesløse* i oldtidskundskab.

TEKSTER

I et forløb med litterært fokus kan man helt enkelt læse enten en græsk eller en romersk komedie og se opsætningen af *Den Stundesløse* som perspektivering. Der findes nyere oversættelser af komedier af Aristofanes, f.eks. *Skyerne* ved Ole Thomsen (Systeme) eller *Rytteriet* ved Marcel Lysgaard Lech (Hans Reitzels Forlag).

Man kan også læse mindre uddrag af flere komedier for at undersøge karakteristika ved den nye og den gamle komedie og/eller den romerske komedie. Et forslag til uddrag er givet her:

- Aristofanes: *Lysistrate* v. 1-253 (ved Otto Foss og Erik H. Madsen, Hans Reitzels Forlag)
- Aristofanes: *Skyerne* v. 218-334 (ved Ole Thomsen, Systeme)
- Terents: *Brødrene*, første akt (ved Otto Steen Due, Gyldendal)
- Plautus: *Pseudolus*, første akt, scene 1-2 (ved Ole Thomsen, Aarhus Universitets forlag)

OPGAVER

Hvad enten man læser en hel komedie eller uddrag af flere, er der forskellige veje at følge i arbejdet:

- Man kan undersøge genrens karakteristika og udvikling fra Aristofanes over de romerske digtere til Holberg med fokus på anslag og plot: *Den gamle komedie* forholder sig til samtidens personer og politik, og der er et kor, mens den romerske komedie - og Holbergs komedie - udspiller sig i privatsfæren.

- Karakterer: I *Den nikomakhæiske etik* beskriver Aristoteles fire komiske grundtyper:

- o ironikeren, der laver sjov med alting (eiron)
- o blærerøven (alazon)
- o klovnen (bomolochos)
- o (den landlige) pessimist (agroikos)

Disse fire typer udbygges i den romerske komedie med flere (under)typer:

- o den sure gamle mand (senex)
- o den unge forelskede mand (adolescens amator)
- o den prostituerede kvinde (meretrix)
- o den unge kvinde (virgo)
- o moderen (matrona)
- o den pralende soldat (miles gloriosus)
- o bordelværten (leno)
- o den snedige slave (servus callidus)
- o den dumme slave (servus stultus)
- o slavinden (ancilla)
- o snylteren (parasitus)

Udover at bidrage til arbejdet med en karakteristik af en komedies karakterer er disse typer en meget tydelig arv fra romerne hos Holberg. I *Den Stundesløse* er Pernille den snedige tjenestepige, og *Vielgeschrei* er om ikke den sure, så den stressede gamle mand, der nægter de to unge at få hinanden. Det er et glimrende fokuspunkt for en

aften i teatret at prøve at genkende disse typer på scenen.

TEMATIK

I de nævnte antikke uddrag af komedier (Lysistrate undtaget) og hos Holberg går temaet om børn og forældre igen. Materialet kan derfor danne grundlag for et forløb med en moderne problemstilling, nemlig forholdet mellem børn og forældre og fremstillingen heraf. Det er påfaldende, at ungdommen altid sejrer over den ældre generation...

Af Ane Sofie Vestergaard Stockholm

6

FORLØB I DANSK

6.1 / FØR FORESTILLINGEN

HOLBERG

Periode – og forfatterkendskab:

Holbergs komedier blev skrevet i den periode, som vi kalder oplysningstiden. Det er vigtigt at vide noget om, hvad der kendetegner den samtid, som også 'Den Stundesløse', er præget af.

Læs derfor om perioden her: <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/oplysningstiden>

Skriv stikord til, hvad der er karakteristisk for oplysningstiden.

Gå efterfølgende videre til at finde ud af, hvem Ludvig Holberg var, for eksempel med afsæt i nedenstående fokuspunkter og spørgsmål:

Centrale nedslag i Holbergs liv

Holbergs rejser – og deres betydning for hans forfatterskab

Holbergs forfatterskab – væsentlige værker og temaer (både epistler og komedier kan fx nævnes her)

Hvad er karakteristisk for Holbergs komedier på et generelt plan?

Hvordan passer de generelle karakteristika i fht Holbergs komedier på komedien 'Den Stundesløse', som I snart skal se på Odense Teater?

Brug blandt andet introduktionen til periode og forfatter i starten af undervisningsmaterialet til at finde svar.

6.2 / INDEN FORESTILLINGEN

ANALYSE AF STYKKET

ÅBNING AF TEKSTEN

'Om dramatik og kunsten at læse den':

Se videoen med Line Knutzon, der fortæller om, hvordan man læser dramatik her:

https://www.kb.dk/inspiration/dansk-dramatik-til-alle/line-knutzon-om-alt-det-der-staar-imellem-linierne?fbclid=IwAR1tN_NmdB-WK3Rtck8KzbdByf73adK80XB_hBlwjqita6L3XN-verHTZmWfE

Tag undervejs noter til det, der står helt centralt i videoklipet:

- Hvad siger Knutzon, du skal være obs på/have fokus på, når du læser dramatik?
- Hvilke sammenligninger bruger hun undervejs?
- Hun siger, at det hjælper dig at se det for dig – hvad mener hun med det?
- Knutzon fremhæver særligt Ørnsbos stykke. Hvorfor det? Hvad fungerer godt i netop dette stykke?
- Andet du bed mærke i, der undrede dig, du vil huske på.....?

Læs først kort om 'Den Stundesløse' i sin helhed. I materialet her tages der afsæt i, at eleverne ikke læser Holbergs værk i sin helhed, hvorfor eleverne er nødt til først at finde ud af, hvad stykket handler om i sin helhed. Det kan de læse om for eksempe her:

http://holbergsskrifter.dk/holberg-public/view?docId=skuespill/Den_Stundesloese/Den_Stundesloese_innl.page&doc.view=minimal&chunk.id=part2&toc.depth=1

Læs 1. akt (eller et kortere uddrag i dette materiale) af Ludvig Holbergs 'Den Stundesløse' (1723) – og husk på, hvad Knutzon sagde om at læse dramatik)

- Hvem er med i stykket (tjek listen, inden du går i gang med at læse), og hvilke personer møder du i det valgte uddrag?

- Hvilke karaktertræk er centrale for de personer, som du møder i uddraget? Kan du allerede i starten af dramaet fornemme, at der er tale om typer? Hvis ja, kom med eksempler, der underbygger.

- Hvordan karakteriseres miljøet?

- Hvilke modsætninger kan du få øje på? Noget af det, der måske senere kan bygge op til en større konflikt.

- Sproglige karakteristika. Hvad kendetegner sproget (og her menes der ikke, at sproget er gammeldags og svært at forstå...): gentagelser af ord, ordvalg, positive/negative emotive, beskrivelser, antiteser med mere.

- Perspektivér det læste uddrag til perioden. Hvordan passer tekst og samtid sammen?

Læs uddrag af Thor Bjørn Krebs 'oversættelse' af Ludvig Holbergs 'Den Stundesløse' (2013) – med fokus på forskelle mellem originalversionen og denne version

• Hvem er med i stykket (tjek listen, inden du går i gang med at læse), og hvilke personer møder du i det valgte uddrag? Hvilke forskelle/ligheder i fht original + hvorfor mon disse forskelle

• Hvilke karaktertræk er centrale for de personer, som du møder i uddraget? Kan du allerede i starten af dramaet se, at der er tale om typer? Hvis ja, kom med eksempler, der underbygger. Hvilke

forskelle/ligheder i fht original + hvorfor mon disse forskelle

- Hvilke karaktertræk er centrale for de personer, som du møder i uddraget? Og hvilke forskelle/ligheder ser du mellem Holbergs oprindelige karakterer (i samme passage), og de karakterer, der tegnes for dig i denne nyere version af dramaet?
- Hvordan karakteriseres miljøet? Hvilke forskelle/ligheder i fht original + hvorfor mon disse forskelle
- Hvilke modsætninger kan du få øje på? Noget af det, der måske senere kan bygge op til en større konflikt. Hvilke forskelle/ligheder i fht original + hvorfor mon disse forskelle
- Sproglige karakteristika. Hvad kendetegner sproget (og her menes der ikke sproget er gammeldags og svært at forstå...): gentagelser af ord, ordvalg, positive/negative emotive, beskrivelser, antiteser mm. Hvilke forskelle/ligheder i fht original + hvorfor mon disse forskelle. Hvad er det, der gør, at version 2013 er lettere at læse – forstå?

Analyse af scenografi + kostumer til Den Stundesløse anno 2023:

- Læs interview med scenograf Johanne Eggert og se på billeder af modellen til scenografien og kostumetegningerne. Se evt. også på billeder fra forestillingen.

En scenografi er: udformning af et scenebillede, især med hensyn til kulisser, kostumer og dekorationer. Men inden da skal I prøve at lave en tegning af, hvordan I umiddelbart tror, scenen vil se ud – hvad er der på scenen, og hvorfor?

- Kig på billederne af den scenografi, som I om lidt skal opleve, når I skal se 'Den Stundesløse'. Hvordan hænger tekst (og handling) umiddelbart sammen med det, som I ser på billedet af scenografien? Hvorfor tror I, at Johanne Eggert har valgt denne scenografi?
- Diskutér hvilke forskelle/ligheder, der er imellem jeres egne bud på scenografien og den scenografi, I vil møde, når I skal se stykket i teatret.

6.3 / BÅDE FØR OG EFTER FORESTILLINGEN

ANDRE HOLBERGTEKSTER

Analyse af øvrige tekster af Ludvig Holberg (det kan eleverne arbejde med både før og efter forestillingen):

Når man arbejder med Ludvig Holberg, er det oplagt også at kigge på hans epistler, en slags essays udformet som breve, og lade eleverne lave analyser af en/flere af de 540 epistler, som Holberg skrev i perioden 1748-1754. Der er mange gode epistler at vælge imellem, men i skolesammenhæng kunne det fx være interessant at kigge på epistel nummer 390 (1749), der omhandler lærdom og en god lærers egenskaber. Det kan i sig selv være interessant for elever at kigge på, hvad Holberg har ment om det, men derudover kredser Holberg mange gange i sit forfatterskab netop om, hvad fornuft og lærdom er. I komedier som Erasmus Montanus og Jean de France udstiller han lærde og forfængelige personer som tåbelige og dumme, når lærdommen ikke følges af situationsfornemmelse og en portion ydmyghed. Flere af Holbergs øvrige epistler kan findes her:

<http://holbergsskrifter.dk/holberg-public/view?docId=epistler%2FEpTom1.page&toc.dept-h=1&brand=&chunk.id=bd1chap1>

Analyse af epistel 390. Forslag til fokuspunkter (kan let tilrettes til at passe på andre epistler):

- Redegør for de væsentligste pointer i epistlen, og giv derefter epistlen en overskrift, der har relevans i forhold til det emne, som den kredser om
- Hvilke egenskaber rummer den gode lærer ifølge teksten? Og hvordan bør en lærer behandle eleverne?
- Lav en sproglig karakteristik. Hvilke stilistiske virkemidler gøres der brug af i teksten? Og med hvilken effekt?

- Hvis eleverne har arbejdet med argumentation og retorik, er det oplagt at lave en argumentationsanalyse af teksten. Hvordan argumenterer Holberg for sit synspunkt. Hvilke påstande, belæg, bruger han gendrivelsler. Hvilke argumenttyper etc.

- I epistel 390 står der: "Lyst til studeringer er en følge af kærlighed som fattes til lærerne, ligesom strengthed og tyranni indprenter dem afsky for at studere". Diskuter med afsæt i ovenstående citat, hvad relationen mellem lærer og elev betyder for læringen (det er naturligvis tilladt at inddrage egne erfaringer)

- Videre kunne man også undersøge, hvilken holdning teksten udtrykker i forhold til anvendelse af fysisk afstraffelse i forbindelse med undervisning? Dette kunne lede frem til en undersøgelse af, hvordan reglerne i Danmark har været gennem tiden i forhold til afstraffelse af børn i skolen og i hjemmet (brug nettet)

- Inddrag til sidst citatet: "Lærdom og Viisdom ere tvende differente Qvaliteter; thi Erfarenhed viser, at een kand være lige så ufornuftig, som han er lærd", og brug det til at opsummere tekstens budskab: Hvad er ifølge teksten idealet inden for skolegang og læring?

- Med afsæt i det I ved om oplysningstiden, skal I diskutere, hvordan epistlen stemmer overens med oplysningstidens tanker (om fx individ, samfund, fornuft)

6.4 / EFTER FORESTILLINGEN

OPGAVER

Opgaver når eleverne har set forestillingen:

HVORFOR LÆSE/SE 'DEN STUNDESLØSE I DAG'?

Lad eleverne diskutere med afsæt i nedenstående spørgsmål. Har eleverne allerede arbejdet med argumentation og retorik, og bevæger de sig snart mod den debatterende artikel, er det naturligvis oplagt at lade dem udforme et skriftligt produkt, et lille debatindlæg. Diskussion kunne fx kredse om nogle af de nedenstående spørgsmål:

- Ludvig Holberg er kanonforfatter, hvilket vil sige, at I skal læse mindst én tekst af Holberg i løbet af jeres gymnasietid. Hvorfor mon det? Hvad får I ud af det?

- Den Stundesløse er skrevet i 1723 – har det stadig relevans for jer i dag? Hvorfor/hvorfor ikke?

- Skal man nødvendigvis kunne identificere sig med/se noget relevant i en gammel tekst, når en tekst figurer som kernestof i jeres danskpensum, hvorfor/hvorfor ikke?

- Foretrækker I 'Den Stundesløse' i original version eller version 2022 på Odense Teater – begrund?

- Hvorfor tror I, at Odense teater opfører 'Den Stundesløse' i en moderniseret version? Fordele/ulemper?

- Er det ok at tage gamle klassikere og nyfortolke dem? Hvad gør det ved de gamle dramaer, når de bliver ikklædt nye klæder?

- Den kunne have været moderniseret endnu mere – hvorfor har de mon ikke gjort det? Kunne I forestille jer noget, I selv ville have inddraget, hvis komedien skulle være endnu mere anno 2022?

- Hvad giver det jer, når I ser dramaet opført, og ikke blot læser det?

Artikler der kan bruges, kan sætte tanker i gang i forhold til diskussionen:

<https://www.kristeligt-dagblad.dk/kultur/holberg-brugte-sit-liv-paa-argumentere-den-sun-de-fornuft>

<https://www.weekendavisen.dk/2019-51/samfund/at-redigere-i-teaterstykker>

<https://www.kristeligt-dagblad.dk/kultur/klaskerne-er-teatrets-kommentar-til-tiden>

6.5 / EFTER FORESTILLINGEN

SKRIV EN ANMELDELSE

Skriftlig opgave: Skriv en anmeldelse:

Mens du ser forestillingen, så gør dig nogle tanker om, at du skal anmelde forestillingen efterfølgende.

Observer så du kan fortælle bagefter. Anmeldelsens fire, uundværlige elementer er grundlæggende ens for alle slags anmeldelser. Din anmeldelse skal indeholde alle elementerne, beskrivelse, fortolkning, perspektivering, vurdering, som er nærmere forklaret herunder:

Beskrivelse: Fortæl om forestillingen, så dem du skriver til kan forestille sig den uden at være der. Hvad er det for en forestilling? Hvem har lavet den? Hvem er med? Hvad foregår der? Hvad handler det om? Prøv at være medsansende, visuel og auditiv: Hvordan lyder det?, hvilke farver har det? Hvilke stemninger mærker man som publikum?

Fortolkning: Hvordan fortolker du det? Hvad synes du det handler om? Hvad får forestillingen dig til at tænke på? Paralleller og associationer

Perspektivering: Hvilke paralleller synes du man kan drage til omverdenen, samfundet eller anden kunstarter. Eller til dit eget liv?

Vurdering: Hvordan synes du forestillingen lykkes? Ud fra hvilke parametre vurderer du, som du gør. Vær fair, ordentlig og konstruktiv.

Opgaveformulering:

Skriv din egen anmeldelse af 'Den Stundesløse'. Beskriv forestillingen, overvej hvor meget du vil inddrage dig selv i beskrivelsen af oplevelsen. Fortolk forestillingen. Hvilke greb er der taget og hvorfor?

Perspektivér forestillingen i forhold til det samfund vi lever i, andet teater du har set. Vurdér forestillingen, hvordan fungerer den? Hvad fungerer bedst? og så videre. Prøv at finde anmeldelser fra forskellige aviser og se på hvordan de er opbygget. Find ud af hvordan din egen skal være. Du kan også give forestillingen stjerner, hvis du har lyst.

7 / FLERE EKSEMPLER PÅ HOLBERGS ORIGINAL OG THOR BJØRN KREBS VERSION

UDDRAG AF MANUS

Oprindelig udgave

1. akt

Scene 1

Pernille

Der skrives nu saa mange Comoedier i Verden, og ingen skriver om en Stundesløs. Dersom nogen vilde tage sig saadan en for, kunde jeg give skønne Materialier dertil af min Herre. Man vil vel sige at saadanne Characterer ere rare, og at ingen tænker derpaa, men der findes en Hob slige stundesløse Folk her i Landet, der stoye som de vare afsindige over slet intet, ligesom tvertimod der ere visse Folk, der kand have ti Ting i Hovedet paa engang, og ter dog at ansee som de vare gandske ørkesløse. Jeg erindrer for nogle Aar siden, da jeg tiende hos en Lands-Dommer, og jeg engang reysede med hans Frue, da kom vi ind paa Veyen til en Kone, hvilken tog meget vel imod os, men syntes at gjøre alt formeget deraf. Nu var hun i Stuen, nu i Kielderen, nu satte hun sig paa Hylden, nu under Bordet, nu klamrede hun med Piiger, nu med Drenge. Vi bade hende ti gange, hun skulde ingen Umag gjøre sig for vor Skyld; thi vi kunde lade os nøye med et stykke Smøre-brød. Hun tørrede Sveden af sig ti gange, og bad os have Taalmodighed en halv Times Tid. Fruen svor for mig, at hvis hun havde vidst, at Konen vilde have gjort saadan Væsen, havde hun heller taget ind i Kroen. Thi hun vilde nødig være formeget i Gield hos samme Kone, efterdi hun havde en Sag for Landstinget. Endelig blir Bordet bredet, og ventede jeg da i det ringeste at see en Postei til den første Ræt, men alle disse Anstalter faldt ud til en klumpede Meelgrød og 8 haardkaagede Eg. Men det var dog noget. Kunde Hr. Vielgeschrey endnu med ald sin stoyen gjøre saa meget, som et Eg, var det ikke saa forunderligt som det er. Dersom han endnu gjorde det for at fordrive Kuld eller Skørbug, kunde man sige, at der dog blev noget gjort. Saaledes bar en gammel Magister fordem om Vinteren brende op paa sit

Kammer af Kielderen; og siden af Kammeren ned i Kieldern igien, saa længe indtil han ingen Varme meer behøvede. Men Herren arbeider paa intet, det er intet og det blir til intet. Der er ingen udi Huuset, som han roser for Flittighed uden mig, og der er dog ingen, som gjør mindre Gavn, endskiønt jeg er altid geskæftig. Forgangen da en spurde, hvor mange Folk han holdte, svarede han, ikkun een, thi Pernille er min Stuepige, min Kokkepiige, min Cammertierer, min Secretaire, min Huusholderske, min Koene, hvorvel det sidste i Sær var Løgn. Ikke fordi jeg er just meere kydske end en anden, men han har ikke stunder at ligge hos nogen, og jeg er aldrig smukkere i hans Øyen, end naar jeg har en Pen siddende bag Øret. Men der seer jeg Huusholdersken Magdelone komme.

Thor Bjørn Krebs' version

PERNILLE

Der skrives nu så mange komedier i verden. Men der er ingen, der skriver en om en Stundesløs. Siden Holberg skrev den her komedie, har I slidt det danske sprog så tyndt, så I fatter nok ikke halvdelen: En "stund" betyder "Et lille stykke tid". Så "en stundes-løs" er en, der ikke har bare et lille stykke tid. En der virker rastløs. En der altid skal være på.

En stundesløs er -

(Pludselig mod en i publikum)

Så slukker vi lige den telefon.

(Fortsætter med et budskab rettet til publikum)

En stundesløs person, er en der altid skal have underholdning, altid skal arbejde, aldrig kan være nærværende -

(Stopper og ser meget intenst på en ny blandt publikum)

Hun sagde "Slukket". Vi er HER. NU.

En stundesløs tror, at det de laver er så vigtigt, at de altid skal fortælle alle hvad de er i gang med.

"Se, jeg er i teatret med "manden min". Se, jeg rejser på tuseweekend. Se, jeg spiser fotografisk mad. Og se, jeg har mange venner. Se, jeg har tre børn. Se, jeg har de rigtige holdninger. Se, jeg løber lige, se jeg vinterbader og kan tage foto af det, med lidt udtonet dybdeskarphed.

En stundesløs tør ikke - bare et lille øjeblik at lade der være stille.

(Hun siger ikke noget. Lader stilheden fylde. Der går faktisk et stykke tid)

En stundesløs er til fare for sig selv. De får stress.

Det påvirker det parasympatiske nervesystem.

Og kroppens naturlige magnesium-kalk-balance bliver forstyrret. Det ødelægger psyken, hjerterytmen, søvnen, og hjernen.

Nogen tænker måske, at det må de selv om - men de er ikke til at holde ud for deres omgivelser. Og der er en hob af dem i det her land.

Hvis nogen ville skrive en komedie om en Stundesløs, så kunne jeg godt komme med en del materiale - fra min Herre.

PERNILLE

Hr. Vielgeschrei. "Viel Geschrei".

Han støjer. Og hidser sig op over ingenting. Han har ti ting i hovedet på een gang, men netop derfor får han ikke lavet noget som helst. Hvis det var fordi han frøs, at han fes sådan rundt, eller fordi han havde hård mave, så ville der være et eller andet formål.

Men min herre arbejder på intet, det er intet, og det bliver til intet.

MAGDELONE

Årrghh!

PERNILLE

Der kommer jo husholdersken Magdelone.

(Magdelone kommer

2. akt.

Scen. 2.

Leander og Oldfux klædte som Pedanter, de andre.

Leander (efter lang Compliment.)

Gunstige Hr Patron Moecenas og Velynder.

Saasom, og ligerviis som Paafuglen, naar den seer paa sine Fiedre, skiemmer den sig.

(Oldfux støder ham i Ryggen og visker til ham.)

Leander.

Jeg vilde sige, naar den seer paa sine Been, skiemmer den sig. Og naar den derimod seer paa sine Fiere, Bryster den sig, ikke anderledes, naar jeg Peder Erichsen uværdig Bogholder – (Skriverne begynder at fnise.)

Vielg.

Hvad fniser I Slyngele ad? Confererer I kun imidlertid, om I alle har skrevet lige, medens jeg taler med denne Person.

Leander.

Ikke anderledes, naar jeg betragter og overvejer min Stand og Meriter og Vilkor, skiemmer jeg mig med Paafuglen. Naar jeg derimod betragter og overvejer min forstaaende Fortun og Lykke, bryster jeg mig med Paafuglen. Jeg tilskriver allene min gunstige Herres Godhed, ikke mine meriterende Fortienisters valuta, at min Herre gir min ringe Person Assigation paa saadan dyderig og fornemme Jomfrue, hvis Skoeremme jeg er ikke værd at opløse; thi ligesom en Obligation valore intrinseco er at ligne mod en Banco Daler, ikke anderledes – –

Vielg.

Nok nok Monsieur, han maa ikke sætte saa ringe Priis paa sig selv. Han kand see af dette Vall jeg har gjort, hvilke Tanker jeg har om hans Person, jeg kunde have sat min Datter udi høyere stand, men som jeg allene seer efter dyd og Vindskibelighed, saa har jeg foretrukket ham adskillige anseelige Beilere.

Leander.

Jeg takker allerærbødigst.

Vielges.

Et lidet Øyeblik Taalmodighed. Jeg skriver nogle gode Venner til paa Landet, og lar dem efter min

Skyldighed vide, at min Datter skal slutte Ægteskabs-Contract med Monsr. i Aften. Der er jo kun en Linie eller noget tilbage.

Leander.

Efter Behag Gunstige Herre!

Vielgeschrey (til Skriverne.)

Hvor var det I slap, Karle! Læs op det sidste, Lars Dint

Lars.

Det sidste var Claudatur.

Vielg.

Hvad Pokker lærer jeg deraf?

Lars.

Jeg tog feil Herre! det sidste er: Jeg lever i den Forsikring, at – – –

Vielg.

Hand har den Godhed at lade sig indfinde til den Tid (Comma) har I det.

De repeterer igjen.

Jeg forbliver stedse Votre tres humble og tres obeissant Serviteur.

Pernille.

Det sidste Latin, Herre, kand jeg ikke skrive.

Vielg.

See da efter, hvorledes de andre bogstaverer først.

Vielgeschrey tagende Oldfux for sin Svigersøn.

Nu maa I herefter kalde mig Svigerfar, og jeg vil kalde jer min Søn; thi det er alt en sluttet Sag imellem os, der rester kun, at I taler med min Datter selv.

Oldfux.

Gunstefulde Herre, det er ikke – – –

Vielg.

Jeg vil ikke høre denne Tale meere, I skal kalde mig Svigerfar.

Oldf.

Ney Eders Gunst behager at høre – – –

Vielg.

Ej lad kun fare de Complimenter og kald mig Svigerfar.

Oldf.

Ney Herren tar feil, det er ikke mig, som skal have hans Dotter, mit Navn er Jonas.

Vielg.

Om Forladelse jeg har saa meget i mit Hovet.

Oldf.

Jeg er Jonas Andersen, den rette Persons Syds-kende Barn u-værdig paa Faderens Side. Jeg er kun en Madik at ligne mod ham i Bogholderie og Regning. Jeg har ham at takke og kysser Støven under hans Fødder for det, jeg forstaar udi Bogholderiet. Jeg skulde ikke rose ham, fordi hand er mit Sydskende Barn paa min Faders Side, men jeg kand sige dette, at hand har faa sin Lige udi alle slags Regninger. Og, ligesom der er en Regul, kaldet Regula Detri, saa har hand giordt en ny, kaldet Regula Petri.

Vielg.

Det er mig kiært, at I er hans Fætter. Hvis min yngste Dotter var mandvoxen, saa kunde der maaskee blive noget af imellem jer to ogsaa.

Oldfux skraber.

Vielg.

Pernille! lad Leonora komme hid. Nu kand hand selv insinuere sig hos min Dotter. Det syntes hende underligt i førstningen, at jeg vilde give hende bort til en Bogholder. Men nu hører jeg, at hun er paa bedre Tanker. Om jeg havde 10 Døttre, skulde de alle gives til Bogholderen.

Leander.

Jeg takker paa Bogholderiets Vegne.

Oldf.

Jeg takker ogsaa paa Kunstens Vegne.

Scen. 3.

Leonora. Personerne af forrige Scene.

Vielgeschrey.

Nu min Dotter. (Gaaer I kun op paa Contoiret Skrivers-Karle og confererer Brevene med hinanden og besegler dem siden, som I strax faar at vide Opskrifterne.)

De gaaer bort, suer paa Pennene og sætter dem bag Ørene.

Vielg.

Det er mig kiært min Dotter, at du er kommen i bedre Tanker, at du har slaaet den anden Kiærlighed af dit Sind, og beqvemmer dig efter min Villie. Unge Jomfruer seer kun efter det Udvortes, og derfor løber til deres egen Fordervelse. | Nlv Jeg har udvalt denne unge Person til Svigersøn, som ved sin Videnskab kand nære dig reputeerlig, omendskiønt hand gandske ingen Midler havde.

Leonora.

Min hierte Papa! jeg beder ydmygst, at hand ikke vil tænke paa det forrige. Jeg har raisonered siden ved mig selv, og eftertænkt, hvilken Synd det er at sætte sig mod sine Forældres Villie; Personen staaer mig an, jeg er fornøyet med det Val, min kiære Far har giordt, saasom jeg er forsikret om, at hand intet slutter, mig angaaende, uden det, som er til min Nytte og Velfærd.

Vielg.

Jeg har haft dig alt for kiær, mit Barn, at jeg skulde gifte dig bort til een, som du ikke skulde blive lykkelig med. Saa gaaer nu hen og taler med hinanden.

Leander.

Allerkiæreste Jomfrue og tilkommende Brud. Naar jeg eftertænker mine egne Meriters Nieter og Nuller at være saa høyt anskrevne udi hendes kiære Faders Tankers Hoved-Bog, ere alle mine Sandse færdige til at gjøre Fallit, og spille banqverot. Et Null betyder intet, men naar en Streg kommer dertil, blir det strax til noget. Jeg er u-værdig kun en Streg, som intet betyder; men naar min Stregs Ringhed blir lagt til Jomfruens Null — — — Oldfux støder ham i Ryggen.

Jeg fortaledede mig skønne Jomfru! jeg er kun et Null, som intet betyder; men Jomfruen Stregen, med hvilken naar mit Null blir foreenet, blir det strax til noget.

Leonora.

Monsieur! hand skatter sig selv for ringe.

Leander.

Jeg takker skyldigst.

Oldf.

Peder! her er den Ring, som Vatter flyede os at forære Jomfruen.

Leander.

Det er sant Jonas. Min Fader lod formelde sin ydmygste Salutem, og bad, at Jomfruen vilde annamme denne Ring af mine Hænder til Elskovs Tegn.

Leonora.
Jeg tager imod den og takker kiærligst.

Leander.
Det maa ikke regnes for nogen Morgengave, ski-
ønne Jomfru! det er kun et lidet Kiærligheds Tegn,
som man efter Sædvane først lader see, og haver
samme Sædvane sin Oprindelse deraf, ligesom en
Ring er rund og har hverken Begyndelse eller Ende,
saa — — —

Vielg.
Værer lidt stille Børnlille! jeg tør give min Hals paa,
at Maden kaagede over udi Kiøkkenet.
Springer ud.

Pernille.
Ha ha ha! gid I faar Pokker, hvor vel I spiller jere
Ruller.

Oldf.
Men somme Tider er det dog kommen i bag-laas
for Monsieur, som for Exempel, at Paafuglen
bryster sig, naar hand seer paa sine Been, og at
Jomfruen er Nullet.

Leander.
Hvordan vil du, at jeg skal komme alt dette Pedan-
terie ihu?

Leonora.
Ach! det gaaer vel nok. Nu er jeg forlovet med jer
kiære Leander i min Fars Paasiun. Men ach!

Pernille.
I kommer altid med jer men, Jomfru! lad kun mig
sørge for det øvrige.

Leander.
Men naar nu den rette Bogholder kommer?

Pernille.
Men om nu Himmelen falder ned! vil I kun lade mig
raade, I har intet andet at bestille, end at efterleve
mine Ordre. Jeg er Chef og I andre Subalterne,
som ikke maa raisonnere. Men der kommer Herren

tilbage.
Vielg.

Det er Løgn Anne; disputeer mig aldrig imod det,
som jeg kand see bedre. De Tallerkener ere ikke
skurede med Aske; de ere skurede med Sand, og
det just fordi jeg saa ofte har forbudet det! havde
jeg kun stunder at examinere Fader og Skeer, er
jeg vil paa, at de seer ikke bedre ud; men jeg er et
Menniske, og derfor ikke kand gjøre det, som over-
gaaer Menniskelige Kræfter. Jeg har ikke Øyen bag
i Hovedet, jeg har ikke meere end to Hænder, og
jeg kand ikke være 10 Steder paa engang. Kunde
jeg dog engang ald min Livstid være saa lykkelig,
at jeg kunde sige ved mig selv, gak nu til Sengs
eller til Bords i god Røe, nu er i Dag intet meere
at forrette. Men den Tid kommer aldrig; thi mine
Forretninger ere ligesom en Sneebold, jo meere jeg
driver den frem jo større bliver den. Men hvad vil
disse fremmede Folk her Pernille! vil I tale med mig
Messieurs?

Leander og Oldfux.
Ja.

Pernille.
Ej Herre, det er jo jer Svigersøn.

Vielg.
Det er sant, om Forladelse, jeg glemmer mig selv
undertiden formedelst Forretninger. Nu min kiære
Svigersøn, er I nu fornøyet med mit Forslag, og
finder I min Dotter af de Qvaliteter, at hun kand
bøye jer til Kiærlighed.

Leander.
Ach jeg er saa forliebt, at jeg neppe kand staae
paa mine Been.

Vielg.
Det er got. I skal have Bryllup denne Aften.
De Forliebte gjøre Complimenter.

Vielg.
Pernille! naar holder du for, at man kunde beram-
me Tiden dertil?

Pernille.
Herren faar vel ikke stunder, saa vit, som jeg kand
see, for Klokken 6 i Aften; thi disse 5 Breve skal
legges sammen, besegles og paaskrives. Det er
ogsaa aldrig saa, at der falder jo enten et eller

andet ind, som man ikke tænker paa, Herren har jo altid den Lykke.

Vielg.

Det maa du vel sige, Pernille! ja, kiære Svigersøn, hand møder da med nogle af sine Paarørende her Klokken 6 i Aften. Jeg vil ellers ingen anden have hid end min Broder Leonard og Notarius. Men, min kiære Svigersøn, jeg vil gjerne raadføre mig med ham udi en liden Regning, som falder mig for vanskelig.

Pernille.

Ej Herre! sæt saadant op til en anden gang. Nu har den gode Karl andet at tænke paa.

Vielg.

Det er sant nok. Men det er kun en liden Spørgsmaal, som en Person, der er saa vel grundet i Regnekonsten, som hand, strax fornøyer mig i.

Pernille.

Jeg er aldrig Herren imod, men heri kand jeg ikke bifalde ham, at hand vil plage een med Regninger, der kommer at frie til hans Dotter.

Vielg.

Ej Snak, det er kun en Bagatelle for ham. Regningen er denne: En sælger 100 Tønder Rug med Strygmaal for 20 Rixdaler, hvor meget høyere kunde Summen stige, om de var i Topmaal?

Pernille.

Ach Herre! der har de andre Høns fat paa den lille sorte Høne igjen, og er færdig at dræbe den.

Vielg.

Ej er det ikke forskrækkeligt?
Løber ud.

Leander.

Ach Pernille! vi er om en Hals.

Oldfux.

Gid hand faar en Ulykke med hans Topmaal og Strygmaal.

Leander.

Jeg kand ikke tælle til 5, og skal nu gjøre saadan Prøve i Regne-Konsten.

Leonora.

Der seer du Pernille, hvordan det vil gaae, og at de Anslag — — —

Pernille.

Holdt Munden, og lad mig speculere i roe, løber fort paa Døren.

Leander.

Men kand derved ikke fattes Mistanke mod os?

Pernille.

Fort paa Dør, her er ikke andet Raad i en hast at gribe til.

Leander.

Men Pernille — — —

Pernille.

Løber bort allesammen, og I Sladerhank med. De gaaer alle.

Thor Bjørn Krebs' version

2. akt.

SCENE 2

Leander og Oldfux kommer ind, forklædte som pedanter.

LEANDER

Gunstige Hr. Patron Mæsenas og Velynder.

(Svælger ordene med hånden)

Ligervis såsom påfuglen skammer sig, når den ser på sine fjer -

OLDFUX

Ben.

LEANDER

Ben! Når den ser på sine ben! Ligervis såsom påfuglen skammer sig over sine ben - Det er dem, den skammer sig over. Skriverne fniser.

VIELGESCHREI

Hvad fniser I slyngler af?! I kan sidde og kontrollere, om I har skrevet det enslydende ned, imens jeg

taler med denne person.

LEANDER

Når påfuglen skammende betragter sine ben, lige så og ligervis gør jeg, Peder Eriksen, uværdig bogholder, når jeg betragter og overvejer min stand og bedrifter og økonomiske stilling, da skæmmer jeg mig med påfuglen. Men når påfuglen derimod ser på sine fjer - Så bryster den sig. Og når jeg betragter og overvejer min forestående fortune og lykke, bryster jeg mig med påfuglen. Da føler jeg alle mine obligationer stige..

OLDFUX

Obligationer

(Forklarer Vielg.)

Det er et billede bogholderne altid bruger.

LEANDER

Kunne jeg låse kursen her, og afskrive alle konti straks, ville jeg på stedet omlægge mit hjertes lån -

VIELGESCHREI

Udmærket.

LEANDER

- Thi lige som følelser afskrives år for år - til synsdefaldet rentes stabilt

OLDFUX

Til rentefaldet synes stabilt.

LEANDER

Min valutas kurs er intet mod sådan en dyderig og fornem jomfru - hvis skoremme, jeg ikke er værd at opløse.

VIELGESCHREI

- Tak - nok, det er udmærket. Monsieur. Han må ikke sætte så ringe pris på sig selv. Han kan vel se af det valg, jeg har gjort, hvilke store tanker, jeg har om hans person. Jeg kunne have fået sat min datter i højere stand, men da jeg udelukkende ser på dyd og flid, så har jeg valgt ham frem for mange andre bejlere.

LEANDER

Jeg takker allerærbødigst.
Pernille er tilfreds.

PERNILLE

Husk Deres breve, Herre. De skal nås.

VIELGESCHREI

(Til Leander)

Det er sandt. Et lidet øjeblik, tålmodighed. Jeg er ved at skrive til nogle gode venner, at min datter skal indgå ægteskabskontrakt med Monsieur i aften. Vi mangler bare en enkelt linie.

LEANDER

Efter behag, gunstige Herre.

VIELGESCHREI

Hvor var det I slap, karle? Læs det sidste, Lars Blækhus.

LARS D

Det sidste var "Parantes".

VIELGESCHREI

Det hjælper mig ikke. Sidste sætning!

LARS D

Det sidste var "Jeg lever i den forsikring, at - "

VIELGESCHREI

"- at han har den godhed, at lade sig indfinde til den tid - komma" - har I det?
De repeterer.

VIELGESCHREI

Jeg forbliver stedse Votre tres humble OG tres obeissant serviteur.

PERNILLE

Det sidste latin, er jeg ikke så stærk i, Herre

VIELGESCHREI

Så se efter hvordan de andre bogstaverer.
(tror at Oldfux er hans svigersøn)
Nu må du herefter kalde mig Svigerfar, og jeg vil kalde jer min søn. Der resterer kun, at I taler med min datter selv.

OLDFUX

Gunstfulde Herre - det er ikke mig -

VIELGESCHREI

Nu vil jeg ikke høre det sprog mere - bare kald mig

Svigerfar.

OLDFUX

Nej, de må lige forstå, Eders Gunst, at -
VIELGESCHREI
Ej, lad nu de komplimenter fare - kald mig Svigerfar.

OLDFUX

Herren tager fejl - det er ikke mig, som skal have hans datter. Han er Peder Bogholder.

VIELGESCHREI

Om forladelse - jeg har så meget i mit hoved.

OLDFUX

Jeg er helt u-værdig. Jeg er kun en maddike at ligne mod ham i bogholderi og regning. Jeg kysser støvet under hans fødder for det, han har lært mig udi bogholderiet. Og jeg roser ham ikke bare fordi han er min fætter. Han har meget få ligemænd udi alle slags regninger. Og, ligesom der er en regel kaldet Regula Detri, igeså har han gjort en ny, kaldet Regula Petri - altså "Peders Regel".

VIELGESCHREI

Det kan jeg lide at høre. Pernille - lad Leonora komme hid. Nu kan han selv insinuere sig hos min datter. Det synes hende først meget underligt, at jeg ville give hende bort til en bogholder. Hvis jeg havde ti døtre, skulle de alle gives til bogholdere.

LEANDER

Jeg takker på bogholderiets vegne.

SCENE 3

VIELGESCHREI

Nu, min datter.. - Gå I ind på contoiret, Skriverkarle, og konferer brevene med hinanden. Dernæst kuverterer I dem, og besegler. Og adresserer dem. Så konferer, kuverter, besegl, og adresser.

SKRIVERKARLENE

Det skal vi gøre.

VIELGESCHREI

Nu! Afsted.
De går.

VIELGESCHREI

Det er mig meget kært, min kære datter, at du er kommet på bedre tanker, og har slået den anden kærlighed ud af dit sind, og bekvemmer dig efter min vilje. Unge jomfruer ser kun efter det udvortes, og det fører dem direkte til deres egen fordærvelse.

LEONORA

Min kære lille pappa. Jeg er blev klogere på, hvilken synd det er at sætte sig mod sine forældres vilje. Jeg er meget fornøjet med det valg, min kære far har gjort. Bogholderen er en meget attraktiv person.

VIELGESCHREI

Jeg har dig alt for kær mit barn, til at ville gifte dig bort til en, som du ikke ville blive lykkelig med. Så! Gå nu hen og tal med hinanden.

LEANDER

(Imens han vifter med hånden, som Oldfux viste)
Allerkæreste jomfru og tilkommende brud. Når jeg tænker på at de nitter og nuller, jeg har begået, er så højt anskrevne i hendes kære fars hovedbog, er min forstand tæt på at erklære sig fallit og bankerot. Et nul betyder intet, og jeg er kun en streg, som let intet betyder. Men hvis man tager min lille streg og indfører i jomfruens nul, så sker der straks noget - Oldfux stopper ham.

LEANDER

Jeg fortalte mig, kære jomfru! Nok er min streg lille, men pløftes den i anden potens så!... Men indført i jomfruens lille nul. Nej. Min potens, og jomfruens... Eller: Jomfruen HAR et nul, men jeg ER kun et nul, som intet betyder.

LEONORA

Monsieur. Han vurderer sig selv alt for lavt.

LEANDER

Jeg takker.
Oldfux vil have Leanders pmærksomhed, inden han jokker mere i det.

OLDFUX

Peder.

Leander glemmer at reagere på navnet Peder, er opslugt af Leonora.

PERNILLE
Peder!

LEANDER
Nå ja - Det er jo mig.

OLDFUX
Peder, her er den ring din far skaffede, til at give jomfruen.

LEANDER
Det er sandt Jonas. Min fader sender sin ydmygste salut, og ønskede at jomfruen ville tage mod denne ring fra mine hænder som et elskovstegn.

LEONORA
Jeg tager imod den og takker kærligst.

LEANDER
Den skal ikke regnes for en forlovelsesgave, skønne jomfru! Det er kun et lille kærlighedstegn. For ligeledes som en ring er rund, og har hverken begyndelse eller ende, så...

VIELGESCHREI
Nu må I være stille, børnlille. Jeg vil vædde på, at det var maden jeg lige hørte koge over ude i køkkenet
Han springer ud.

PERNILLE
Sådan! I spiller jeres roller mere end perfekt!

OLDFUX
Men det går lidt i baglås for Monsieur - du kan ikke sige, at jomfruen er et nul, der skal have streg i anden potens.

LEANDER
Jeg prøver med de bogholder-begreber.

8/

SKOLER OG UNGDOMS- UDDANNELSER I ODENSE TEATER

UNDERVISNINGSMATERIALER

Du kan finde undervisningsmateriale til nogle af sæsonens forestillinger på odenseteater.dk/skoler/undervisningsmateriale.

Valhalla
(4. - 6. klasse)

Ronja Røverdatter
(1. - 6. klasse)

1984
(9. -10 klasse og ungdomsuddannelser)

Den stundesløse
(9. -10 klasse og ungdomsuddannelser)

Tragiske måder at slå en kvinde ihjel på
(9. -10 klasse og ungdomsuddannelser)

Det europæiske slagtehus
(ungdomsuddannelser)

Er der ikke undervisningsmateriale til den forestilling, du gerne vil se med dine elever, kan du altid kontakte os for at få tilsendt relevant materiale for eksempel uddrag fra manuskriptet.

MØD EN SKUESPILLER

Mød en af de medvirkende skuespillere før eller efter forestillingen. Hør om arbejdet med forestillingen og om at være skuespiller. Mødet er tænkt som en dialog, så det er vigtigt at du og dine elever har forberedt spørgsmål. Det er en fordel at have læst om stykket og eventuelt arbejdet med undervisningsmaterialet på forhånd. Skuespiller-møderne er gratis.

INTRODUKTIONER

Til visse forestillinger på udvalgte dage kan du og dine elever komme til en gratis introduktion til aftenens forestilling fra kl. 18.00 - 18.30 eller 17.30 - 18.00

For booking af skuespillermøder og introduktioner kontakt Line Hede Simonsen på lhs@odenseteater.dk

RUNDVISNINGER

Hvordan bliver et teaterstykke til? Hvem arbejder på et teater? Hvor prøver skuespillerne? Og hvem syr kostumerne? Kom med bag tæppet på Odense Teater på en rundvisning. Rundvisninger koster 500 kr. for skoler.

For booking af rundvisning skriv til rundvisning@odenseteater.dk

TRANSPORTREFUSION

Alle skoler kan søge om at få dækket 50% af skolens transportudgifter udover en egenbetaling på 15 kr. pr. elev. Midlerne søges hos Odense Teater. Læs nærmere på odenseteater.dk/skoler/priser_og_refusion

KONTAKT

Har du spørgsmål eller ønsker i forbindelse med et teaterbesøg kan du kontakte skolekoordinator Line Hede Simonsen på lhs@odenseteater.dk